

ȘEZĂȚOAREA

Revista pentru literatură și tradițiuni populare

Anul III No. 9 și 10 — 1895.

DIRECȚIA ȘI ADMINISTRATIA IN FĂLTICENI

FĂLTICENI

Tipografia și Libraria M. Saidman

STURZUL ȘI CIOARA

Amu, ci-că o fost odată un sturz. Sturzu acela avea în pădure, într'o scorbură de copac, un culbușor unde noaptea dormea și unde își scotea puișorii, de care însă nu avea parte, căci o vulpe venea la rădăcina copacului și-i poroncea să-i dea câte un puțu să-l minince, că altfel îl minincea pe el.

Se vede că sturzu nu era tocmai hitru ; prostul, în totdeauna cînd avea puișori, dădea cîte unul vulpei în fiecare zi, pînă ce-i gătea, ș'apoi îi spunea că nu mai are. Vulpea nu venea pe-acolo cît știa că sturzu n'are ce-i da, dar cînd mirosea ea a puț de sturz, numai ce o vedea primblindu-se iar pe acolo. Într'o vreme sturzul avea niște puișori de-a dragu să-i privești de mîndri ce erau ; vulpea însă îi mîncase și pe aiștia, pe toți, Suparat, ca vai de capul lui, știi ca omul cînd își perde copilașii, șădea și el scirbit pe-o creangă de fag și nu zicea nimic.

O cioară vine de se așază lingă el și văzîndu-l așa de suparat, îl întreabă :

—Da ce stai, bre omule, așa scirbit, de pare că în una îți ninge și-ți plouă ?

—Da cum naiba să nu stai scîrbit, răspunse sturzul, cînd tu îţi rupi ciolanele făcînd la copii, şi cînd să te bucuri de ei, numai ce te faci fără dinşii?

—Da cum? Cine-î dihania ce-ţi omoară copiii şi-ţi face atîta scîrbă?

—Ei, dacă ţi-oî spune, ce folos ai să-mi faci, ia a da şi peste tine scîrba mea, şi te-î alege şi tu cu atîta.

—Orî ce-î fi, spune-mî!

—Ia vulpea, soro, imî face tot deauna scîrbă; cum află că am puişori, o dată vine şi-mî poronceşte, ca în casă ei, să-î dau cîte un pui să-l ospăteze, că de nu, e vai şi amar de casa şi jocul meû.

—Aşa-î trebuie dacă eşti un prost şi jumatate; da cine dracu te pune să-î svîrli tu singur puişorii la moarte? Ce socoţi, că dacă nu î-ai da pui, ţi-ar face ceva? E în stare, şireata, să sue în copac la tine? Dacă vrei să nu mai ai pui, dă î tu singură; de vrei însă să te bucuri de ei, cînd a mai veni şi ţi-a cere puişori, poşteşte-o să vie la tine sus, ca să-î ospăteze.

—Că bine zici, soro: aşa am să fac. Mie nu mi-o venit în cap lucru ista?! saaraca de mine! şi mulţi puişori mi-o prăpădit duşmanca de vulpe! Laas că ţi-oî pune eu pofta 'n cuiu, afurisita dracului! n'ai mai avea parte de ochi şi de blană! şi punindu-se pe lucru, în vre-o cite-va săptămîni, sturzul scăpă iar la pui. Vulpea, mirosînd că sturzul are iar pui, fuga la rădăcina copacului.

—Dă-mî pui să mininc, ca alt-fel te prăpădesc pe tine, zise vulpea.

—Mai pune-ţi pofta 'n cuiu, şireată ce eşti: de ai poftă de pui de sturzi, ia poşteşte ici, colea la casa mea.

Vulpea se făcu că vrea să se sue, ca doar va spăria pe

sturz; sgreptână cît sgreptână la rădăcina copacului, dar văzînd că sturzul nici nu se uită la ea, îşi luă talpăşiţa de acolo, blăstămînd pe cîoară că i-o făcut şotia.

Las, zicea vulpea bodogănînd prin pădure, că mi te-oîu prinde eş cîoară spurcată ce eşti, ţ-oîu da eş bani pe mîere, că numai tu mî-ai făcut şotia asta! Ţ-oîu arata eu cine-s eş!

Şi clămpănînd în una din lîoapă, eşi din pădure şi se puse într'o poeană, cu pintecele la soare, istovită de foame.

Cum stătea ea aşa, de nici nu sufla de foame, numai ce hop! cade pe ea o cîoară, tocmai ceea ce-i făcuse şotia cu sturzul; cîoara, socotînd că-i moartă vulpea, începu a izbi cu clonţul în ea.—Clamp! vulpea o prinde şi voea s'o sfîrtece de ciudă.

—Stăi cumătră, zise cîoara, nu face cu mine aşa cum vreî să faci, ci fă şi tu cu mine, cum o făcut moşu-tu cu moaşă-mea.

—Da cum o făcut moşu meu cu moaşă-ta? întrebă vulpea.

—Ia înainte de-a o minca, fiind că moaşă-mea era neagră ca mine, o dus-o la vale (la apă), o spalat-o ca să se facă albă, ş'apoî o mîncat-o.

Fuga vulpea cu cîoara în gură la vale, şi ţinînd-o c'o labă, o spală bine ca să se facă albă, ştiobîlcînd-o de cîte-va orî prin apă, de era s'o inece. Pe cînd vulpea se pregătea iar s'o imbuce, cîoara zise:

—Stăi cumătră, nu mă minca; de ce nu faci şi tu cu mine cum o făcut moşu-tu cu moaşă-mea?

—Da cum o făcut moşu meî cu moaşă-ta?

—S'o suit pe un munte cu ea şi i-o dat drumu pe un ţanc şi pe urmă o mîncat-o.

Proasta de vulpe ascultă pe cioară, și fuga cu ea pe-un munte, ca să facă și el ca moșu-su, și dete drumul cioarei de pe o stinca pe altă stincă ca pe urmă s'o minince. Cioara cum se văzu scapată din primejdie, sbură într'un fag și bătu în pumni vulpei c'o amăgit'o, iar vulpea cască și azi gura de pe țancurile de stinci după cioare și nu le poate face nimica.

M. Lupescu

Interjecții

În viața lor zilnică în contact cu animalele, țărani în-trebuințează un număr de sunete interjective, cari exprimă, prin ele însele, un ordin sau un îndemn. Aceste sunete nu se pot scrie de cit prin niște semne convenționale, și numai după ce și scriitorul și cetitorul lor le deprind din auz. Abatele *Rousselot*, într'un important studiu asupra graiului (*patois*) din Cellefrouin, a propus niște asemenea semne, greu de înțeles. Așa semnul -! represintă sunetul care se produce când ții gura închisă și aerul ese pe nas; semnul <-! represintă aspirațiunea urmată de o rezonanță nasală, pentru a arăta o desaprobare; etc. (*Revue des patois gallo-romans*, an. IV, april-iuliu 1891). Asemenea semne nu putem propune de o cam dată. Dam însă o lista de interjecțiile întrebuintate de români din *Cotîrgoș* (plasa muntelui, Suceava) după notele date de d. I. Teodorescu, învățător din acel sat.

Brrrea !... pentru a alunga oile.

ci !.. *cicicici* !... pentru a chema vacă. *cicici... cicici*

cici capră! .. pentru a chema capra.

cîpce! ... pentru a chema porcii.

cîţ! ... *chet!* ... pentru a alunga miţa.

cîşşş! .. *cîşcîşcîş!* ... pentru a chema oile.

de! .. *cal de!* .. modul de a mîna calul.

f_u f_iuuu! ... un fel de şuer cu care se cheamă cinele.

hale! .. pentru a alunga giştele şi raţele.

hăi! .. se mîna vaca.

hărs! ... se mîna pe boul din *brazdă* (din dreapta).

hărsa! .. de la dreapta la stînga.

hărşti! .. se îndeamnă oile la strungă.

h_xţ! .. pentru a alunga porcii.

hi! .. se mîna calul.

hi! .. şi *nihiu!* .. pentru a alunga cinele.

hîcî! .. *hîcîoa!* .. pentru a alunga găinele.

hîrdoa! .. pentru a alunga şi a mîna berbecii.

ho haram! .. pentru a opri şi a alunga vitele cînd dau năvală.

hoho! .. pentru a opri boii din mers.

hcci 'napoi! .. pentru a da boii să meargă cu înapoia înainte.

îst! .. *ţîne ha!* .. se asmuţă cinele.

libă! .. *libîlibî!* .. *liii!* .. pentru a chema giştele.

nea! .. *haram!* .. pentru a întoarce vaca din mers.

nenèa! .. *nenèa!* .. pentru a chema vacile.

pîsss pîsss! .. pentru a chema miţa. Tot în acest scop mai este un fel de *sumuţare*, cum fac mancele la copii.

psprcîoa! .. un mod de a chema calul. Sunetele de la început sînt produse prin tremurarea buzelor, sîmănînd cu sunetul scos de cal cînd dă cu botul prin nişte iarbă ce nu-i place.

rrrea !... pentru a alunga oile,

seera !.. mirare.

tiugu!.. *tiugu tiugu!*.. pentru a chema găinele.

ța !.. mină bou! din stînga.

țală !.. de la stîngă la dreapta.

țigîho !.. *țigîlu* !.. pentru a chema caprele.

țî capră !.. pentru a alunga capra.

țleà !.. pentru a alunge cîinele.

țoac țoa !.. și

țugu !.. *țuguțu* !.. pentru a chema porcii.

țurrr !.. pentru a chema găinele.

utu !.. se strigă rațele.

Artur Gorovei

TRADIȚII POPULARE

Facerea Lupului

Cînd a văzut Dracul că a făcut Dumnezeu pe oae ca să fie de folos omului să se arînească cu ea, Dracul s-a gîndit, să facă și el pe lup să minînce pe oae, tot ca să facă rău bîeșilor oameni. S-a apucat și a făcut și el pe lup, din tină, da nu-l putea învia de loc, cum făcea Dumnezeu. Atunci el ce s-a gîndit? s-a dus de s-a rugat tot de Dumnezeu să-l învieze. I-a zis : »Doamne, înviază tu cățelul ăsta !«. Dumnezeu i-a zis : »zi și tu : saî lupe și fugi«. Da Dracul a întors, și a zis : »Saî lupe de mîncă pe Dumnezeu !«. Lupul nici nu s-a mișcat din loc. A întors atunci și Dumnezeu, și a ȓis : »Saî lupe de mîncă

pe Dracu! N-a apucat să isprăvească bine vorba Dumnezeu, și lupul a ras-o de fugă după Dracu să-l mănince, și lupul fugi dracul fugi, și fug mereu unu d-altu pînă 'n ziua d-astăzi, că lupu unde o întilni pe Dracu, haiti! îl și 'mbucă! D'aia și sfete Petre i-a făcut cîniî lui pe lupi, ca să vîneze pe draci.

Auz-că, cînd tipărea Dracul pe lup din tină, a căzut vr'o doi trei perî după dracu pe lup. și cînd a înviat a prins rădăcînî în lup, și prinși a fost și pînă în ziua de azi. Și d-aia lupu e așa fioros, că are perî de drac pe el.

Tot din pricina lupilor s-a certat sfete Petre cu Ilie, că sfete Ilie tot umblind cu căruța și cu cai de foc, i-a pîrlit pădurea unde ținea sfete Petre lupii și a pîrlit și din părul lor; d'aia cînd cade frunza codrului, se face părul după lup roșcat, de pare că este pîrlit pe foc.

(Spus de unchoaşul Ioniță Lăzăroiu, din comuna Bogdănești, jud. Vâlcea)

Dumnezău și Mătușa

Măi înăinte vreme, Dumnezău umbla cu sfinții pã pãmînt, că cerul era aproape de pãmînt, dă-l ajungeai cu mîna cînd te suiai p'un mîidan, și Dumnezău cu sfinții cînd vreau atunci să sufau și să coborau.

Da intr'o zi, nu știu pentru ce, că se certă Dumnezău c'o mătușă, fir'ar oarbă. și mătușa nici una nici alta, aruncă cu scîrnă 'n Dumnezău. Atunci s-a supărat foc Dumnezău pe oameni, și s-a suit în cer cu toți sfinții și a înălțat cerul cum se vede azi de sus.

Și d-atunci nu s-a mai coborît nici Dumnezeu nici sfin-
ții pe pămînt.

(Spus de mohoșul M. Papa, din com. Ștefănești jud. Vîlcea).

Legenda Lemnelor

Măi înainte vreme, ci-că, lemnele umblaă și ele ca oa-
menii. Atunci se ducea rumînul în pădure, tăia lemne, in-
călica pe ele și el, și bietele lemne mergeaă singure aca-
să la rumîn.

Așa a fost multă vreme, că omul era mai credincios la
Dumnezeu și lumea nu era păcătoasă ca în ziua de azi.
Intr'o zi, se duce la lemne o afurisită de mătușă ; taе lem-
ne, încalecă pe un biet de lemn și măi pune și o spur-
căciune de cătea tot pă lemn, ca să le ducă acasă. Atunci
bietele lemne aă început să plingă și să se roage de Dum-
nezeu să se milostivească, să le scape de beleaua asta : că
tot ele, tăiete să măi ducă în spinare pe al de le taе și să
meargă singure la foc, și după alitea toate să măi ducă și
spurcăciunii de cîni în spinare. Dumnezeu s-a milostivit și
a întors-o : „omul, de acum înainte să ducă lemnele în
spinare,” și așa a rămas pînă în ziua de azi, și rămas o
fi cît o fi lumea.

(Spus de Tudora I. Lăzăroiu, din com. Bogdănești, jud. Vîlcea)

culese de **T. Bălășel**

Rugăciuni

I.

Cruce-n casă
cruce-n masă

cruce în truspatru cornuri de casă ;
cruce în salașul meu.

Dumnezeu la capul meu.
Sfântă cruce adoarme-mă,
ingerul trezește-mă,
de rău curăță-mă.
Malina, calina
tu ai făcut creștină
creștina a făcut trei îngerași.
Ingeraș pe lângă noi
sfânta cruce între noi ;
vanghelie în casă
D-zeu cu noi în casă.

Răul să se depărtoze,
că noi când ne-am dat
și ne-am creștinat,
Tatăl ne ființa,
Fiul ne credința,
Maica precista ne lumina,
Sfântă cruce ne lumina.
Sfântul inger ne păzește
Sfânta cruce ne-ntărește
amin, Doamne miluește.

II.

Cruce în masă,
Cruce în casă,
Cruce-n truspatru cornuri de casă; din zi, din noapte
Cruce-n locu unde mă cule ea. pină-n ceasul cel de moarte.
D-zeu la capul meu.
Maica precistă la feroastră.
Ingerul pe lângă casă.
Inger ingerașul meu,
Roagă-te lui D-zeu
pentru sufletul meu ;
Cruce dulce adoarme-mă.
Inger bun trezește-mă.
Doamne miluește-mă.

culese de M. Lupescu.

DESCÂNTECE

De abubă

A plecat cutare	Cu fum de cirpă te-oîu afuma
Pe cale pe cărare :	Și leacui și l-oîu da.
S'a intilnit cu sor cu ciurma.	Bubă vinătă,
În brațe l-a luat	Bubă neagră
Jos l-a trintit.	Bubă galbenă,
Pulbere l-a acoperit.	Bubă de nouă feluri de bubă
Taci (cutare)... nu te țipa	Să eși din măduva osului.
Nu te văita,	Din os în piele

Din piele să chei să răschei. luminat
Să rămie N... curat Ca argintul strecurat.

(Auzit de la Baba Ileana din comuna Grindu, jud. Ialomița)

Din blide

Baghiță cu deochetură.	Din măduvă în os,
Baghiță cu mincatură.	Din os în piele,
Baghiță cu ceas rău	Din piele să chei să răschei
Baghiță din ferbinteală,	Să rămie curat
Baghiță din răceală.	luminat
Să eși de ia (cutare...).	Ca argintul strecurat.

(Auzit de la baba Ileana din Grindu)

De junghiu

III

Junghiū din răceală,	Cu coasa te cosesc ;
Din osteneală.	Junghiu de înspăimântătură,
Din călcătură,	Să eși din capul licașilor,
Din spăimântătură,	Din creșul mașelor,
Fugi junghiū că te ajung,	Din creerii capului
Cu cușit te împung.	Din sgirciul nasului,
Cu secera te secer,	Din fața obrazului. ¹⁾

(Auzit de la baba Ileana)

1). Acest descântec se face cu cușitul, întepînd cu virful partea bolnavă și zicînd vorbele de mai sus. Se descîntă apoi și în baleză de vacă, proaspătă, tot cu cușitul, și apoi baliga se coace în spuză și se pune pe partea bolnavă sau unde ține pe om junghiul. Umezeala caldă a bălgei face mult bine bolnavului.

De deochi

IV

De-î fi deochiat de om	S'o riză fetele.
Să-î crape....	99 de deocheturi
Să-î curgă...	99 de mîncături
De-î fi deochiat de nevestă	Să eşi din creştetul capului.
Să-î crape ţiţele	Din baerile inimei,
Să-î curgă laptele.	Din măduva osului,
De-î fi deochiat de fată,	Din os în piele,
Să-î cază cosiţele,	Din piele să se spele.

(Auzit de la Mitana T. Androescu, în vîrstă de 70 ani, din comuna Grindu).

culese de **Dobre Ştefănescu.**

V

Fugi diochiu dintre ochi, că te-ajunje, te soseşte şi amar te pedepseşte, minia dumnezeiască, cu sabie de foc cercască; să te ducă, să piei, cum pier negurile cînd bat vînturile, cum pîere roua la soare, cum pîere spuma de mare. De-o fi G. deochet de fată mare, să-î crăpe ţiţele, să-î curgă singele, ibovnicu să-şi urască, ochii să-î plesnească; de-o fi deochet de femeie măritată, să-î crăpe ţiţele, să-î curgă laptele, să-î moară copilul de foame, şi s-o urască barbatu; de-o fi deochet de barbat neînsurat, să-î crăpe mînele, să-î curgă singele, ibovnica să-l urască, ochii să-î plesnească. De-o fi deochet de fete mărunţele şi băcşi mărunţei, să le crape călcăele, să le curgă singele, să nu mai dioache fetele. Săi diochi dintre ochi, din faţa obrazului, din sgircea nasului, din crierii capului, din mă-

duva osului, din ochi, dintre ochi, dintre gene și sprințene, să te duci, să te tot duci, unde popa nu toacă, unde fata nu joacă, unde cucoșii nu cîntă, unde vaca nu zbeără, unde mița nu mornăește ; să te duci la fata lui *Ler* împaratu, că ț-o pus masă întinsă, cu făclii aprinse, cu pahare pline și mîncări de cele bune. și pe G. să-l lași curat, luminat, de boală ușurat, cum Maica precista l-a lasat, cum e aurul de curăt, ca soarele din senin, amin.

Să descintă în apă neînțepută, cu un cuțit în care se sting nouă cărbuni aprinși. Cu apa bolnavul se spală pe frunte și pe față, după ce-a gustat din ea de 3 ori, și ceea ce rămîne împreună cu cărbunii, se svirle pe un cîne, la țîțina ușei, ori pe un par.

Din satul Crucea (Suceava) Cules de **V. Filipovici**

De spurcat

Eși *Isdate*, eși drace, eși intunecatule, eși *intopsocatule*, eși otrăvitule, din inimă, din cap, din ficiți, din plămîni, din toate încheeturile. Să eși, că cu alun te ating, cu crucea te 'nchin, cu tămie te tămiiu Uci-gă-te sf. cruce, uci-gă-te tămiea, uci-gă-te Evanghelia, uci-gă-te slujba Paștelui. Eū te mut, eū te trag după limba mea cu toată puterea ta, de la....., din inimă, din ficiți, după toate oasele, după toate încheeturile ; să te duci la fetele lui *Ler* împaratu, că-s cu mese 'ntinse, cu făclii aprinse. Acolo te știe culca și legăna, și de mîncare să-ți dea. N. (cutare) nu te știe nici culca, nici legăna, nici de mîncare să-ți dea.

Acolo să locuești!, acolo să *vlăcuești*, pe N. să-l părăsești: din creeri capului, din grumazi gitului, din *haotul* ure-

chilor, din zgirciul nasului; să rămie curat, ca un *stricurat*, ca Maica Precista ce l-a lăsat; să-î vie singe la singe, putere la putere, carne la carne, foame la foame și sete la sete. ¹⁾

De bubă cu dalac

Bubă cu întilnături, bubă cu isbituri, bubă cu pocituri, bubă albă, bubă neagră, bubă albastră, bubă *turingie*, bubă cafenie, bubă de 99 de bube, cu 99 de isbituri, cu 99 de pocituri, cu 99 de fulgerături, nu-l întinde, nu-l co-prinde, nu-l umflă, nu-l *îngîmfa*, nu-l junghiă, nu-l cuțită, nu-l inspălmîntă, nu-l deștepta, că eū de m-oîū miniă, cu apă te-oîū Ineca, cu sare te-oîū sāră, cu cuțitul te-oîū spin-teca. De la (cu'are) te-oîū scoate: din crieri capului din.. (2) să te duci unde cocoș nu cîntă, unde mătură nu mătură, unde topor nu tae. Acolo să locuești, pe N. să-l pără-sești, să rămie curat, etc.

[din Șerbănești, jud. Vâlcea]

cules de C. Șerbănescu.

De aplecate

Omul, cînd mininecă mult vre un fel de mincare, capătă durere de cap. Atunci are *aplecate*, care se pot cunoaște la mină. Bolnavul trebuie frecat pe mină cu oțet, ca să

1) Se descîntă în apă proaspătă cu un fir de busuioc în care se pune tămie de la Bobotează; apoi se dă bolnavului să bea de 3-9 ori și după aceea se udă zicînd cuvintele descîntecului.

2) Urmează formula obișnuită.

se răspindească aplecatele în trup, apoi pe cap, la temple. După aceea să scuipe în palme și să le dea pe genunchile picioarelor, în jos, zicînd de trei ori :

aplicate
pe vine lăsate.

În urma acestora, bolnavul e vindecat.

Tonea (Ialomița).

S. Popescu.

Hoța 'n boța

În ajunul Crăciunului (24 Decembrie) pe la orele 3-4 după amiază, copiii se grupează câte 5-6, purtînd de gît fie care cîte o traistă și în mînă cîte o nuia sau un biciu, mergînd astfel prin sat de la o casă la alta. Cînd sînt în dreptul ferestrei, strigă cu toții odată :

Hoța'n boța caladele
Da'i babo cravaicele ¹⁾

Stăpina casei ese și dă fiecăruia nucii saū cîte un mic colăcel, numit și *bornac* ²⁾

S. Popescu.

Formule de eliminare

În jocul copilăresc numit *de-a mijoarca* sau *de-a mija*, se întrebunțează, pentru a se face alegerea mijei, o for-

1) Hoța 'n boța colindători
Dă-ne babo colăcel.

2) Acest obicei este în com. Ceacu, Jud. Ialomița, locuită în mare parte de Bulgari stabiliți aici înainte de 1828.

mulă de eliminare prin care se hotărăște cine să facă *mija*. În colecțiunea D-lui G. Dem. Teodorescu se găsesc o sumă de aceste formule. Mai iată și alte variante :

Din copilărie cunosc acesta :

Una mara,	socodon,
două para,	socodița
treia ruga,	podobița,
cocioruga,	gheorghies
solomon.	clanț !

Une ori, în loc de *socodița podobița*, se zicea : *șindilița împodobița*.

D. S. Popescu îmi comunică din Tonea (Ialomița) formula aceasta :

Una gana	bursucan.
cistigana,	Umflă-te bursucule
panaita rachita,	și de c., ardică-te :
corcodel lișița.	terevonchi
Avram	țenehi !

De la D-na Didina N. din Focșani, am auzit așa :

Ana mana	De la moara pruncului,
șodrogana,	e'un cojoc
șopotită	de motoc,
măgărați,	ca o pară stricătoare,
de-unde focul te luară?	țanc, fată mare !

P. C. Rodina: Ala bala, portocala

Artur Gorovei

Datine săptămânale

Pe lângă multele sărbători ce ține țaranul român. el, și femeile mai ales, nu lucră nici în unele zile ale săptămânii. De sigur că aceste datine nu-s de cât niște urme de ale păgânismului. Așa :

Lunea cei mai mulți oameni o postesc, cu toate că canoanele bisericești n'o prevăd în zilele de post, și o postesc, crezind că e bună pentru boale.

„Doamne, soro dragă, pe mine mă dureaŭ ochii de nu mai știam ce să fac ! Și de cînd m'am prins c'ofŭ posti Lunea, par că mi-o luat cu mina*, așa povestea o femeie mamei mele, cînd eram mic și de-atuncî mama, care suferea de ochi, că statea noaptea tîrziŭ la lucru, n'a mai mincat de frupt lunea.

Marța dacă te laî, ori faci leșie, iŭ moare barbatul și rîmîi văduvă ; marța nu se croesc haine și nu trebuie să pornești la drum.

Mercurca nu se face leșie, nu se fierb cămeși, nu se mîncea frupt, căci e rău de boale, de primejdii și de năpaste.

Joia se face toate cele. Numai joile de după Paști pînă la Înălțare se țin, că-i rău de peatră, bate peatra lanurile.

Vinerea e cea mai sfîntă zi de peste săptămîna ; cine poate s'o postească de a binele, -să nu mînce de loc- aceluia îi merge bine. Vinerea nu se coasă, nu se croește, nu se spală cămeși, ¹⁾ se ține în sfîrșit ca o zi sfîntă. Vinerea o postesc mai ales fetele, ca să le crească părul și să fie frumoase, și nevestele care s'au prins din tînerete -din fetie- a o ținea.

Sîmbăta se lucră ori ce. Joia și Sîmbăta fetele se laŭ înainte de-a răsări sf. soare. Marța și Sîmbătă nu se croesc haine, că nu-i bine, că numai la morți se croește în acele zile, și nu se pornește la drum, căci numai morții se pornesc din casă Marța și Sîmbăta.

De pomană se dă numai Sîmbăta, căci ea e ziua morților ; Sîmbătă se desgroapă morții și se fac praznicele după ei. În sîmbăta morților -a moșilor- dinaintea Dumi-

1) Vezi «De ce nu lucră femeile Vinerea ?» Șezătoarea vol. I. p. 59.

necel mari, se dau de pomană strachini, ulcele, cofițe, ș. a. care trebuie să fie pline cu de ale mîncărei.

Cea mai de samă zi de post e *Vinerea sacă* din septămîna patimelor de lingă paști; acestei zile i se zice și *Vinerea mare*, și în ea nu se mîncea nimic. În ziua de vinerea sacă, cine se scoală înainte de-a răsări soarele și se scaldă într'o apă, nu se bolnăvește tot anul.

Femeele harnice aũ făcut celor leneșe diferi te satire ; așa, ele le cîntă :

De la părinți am apucat :
Lunea, Marța n'am lucrat.
Mercuria e o zi mare
o țin pentru multe boale.
Joile 1) sint legate 2)
nu vreu să fac pacato.
Vinorea-î o zi scumpă
nu mă prea silose la muncă
Sîmbătă m'am apucat
ș-am lucrat
ș'am făcut o bubă 'n cap.
Ce să fac să sar în pat
să scap de buba din cap ?
Duminocă-î zi împărătească
toată lumea s'o cinstească.

Saũ :

Lunî îî Lunei
Marți îî Macovel,
Mercuri m'am dus la tîrg,
Joi tîrgușe,
Vinori vin,
Sîmbătă mă lodinesc.
Duminocă, dacă a lucra popa oiũ lucra și ou.

M. Lupescu.

1) Aici trebuie să se înțelegă Joile de după paști.

2) Legate, adică scrise în carte de a se ținea. În ceasloavele vechi, serbătorile mari sint puse în niște paranteze ; acele serbători se zic *legate*.

Medicina veterinară populară.

IX. SAHNA

Sahna e o rană mare în spinarea calului, provenită din rosătura tarniței (a șălei). Această rană se întinde uneori pe toată spinarea dobitocului, mai ales când omul nu simte milă de vita lui, și o poartă ast-fel. Sahna să tămăduie foarte cu greu. Spălătura cu leșie de ciucalăi; spălătura cu sapon prost; frecările cu spirt, duc totdeauna rana la vindecare. Un cal cu sahnă poate capăta, din cauza durerilor, diferite naravuri rele.

X. ZIMBRII

Caii primavara fac *zimbrii*. Din cauza zimbrilor, animalul nu poate minca, nu poate bea apă și slăbește în una. De zimbrii, cu buruene ori cu descintece nu scapă calul. Eată operația ce i-o face doftorul de vite:

Pune în gura calului un băț ca de 2 decimetri lungime și în diametru ca de 3—4 centimetri, îi leagă bățul acesta numit *căluș*, de git, înferbîntă un fier lat pînă la roș, frige ceriu gurei calului, mai ales pe lingă dinți, și apoi cu o stricnea crestează gura în partea de sus. Să ia apoi sare pisată și se freacă ceriul gurei calului cu ea pînă ce nu mai dă sînge. Oci de sînge se scoate cu metoda asta din gura animalului, crezîndu-se că astfel s-a curățit de boală. Unii trîntesc calul jos, îi pune căluș în gură, și taie cu cuțitul bucăți de carne de printre dinți, frecînd ranele cu sare.

XI. DE SPLINĂ.

Din diferite cauze, greu de aflat și puțin cunoscute, de multe ori vitele se umflă grozav în partea dreaptă; atunci vita zace de splină.

Ca să-î treacă, ia o sulă a cărui diametru să fie ca de 2 m. m. și lungă ca de $2\frac{1}{2}$ d. m., și impunge în partea dreaptă, după ce-ai numarat, de la deșert, 3 coaste. Impintind sula acolo, vita sare și rage, și apoi scoțind sula vita se desumflă și scapă.

XII. HOLERA GĂINELOR.

De multe ori găinele mor cu droaea; numai ce vezi că li se învinețesc bârbiile și creasta, nu mininecă, nu beau, lasă coada 'n jos, stau șborșite, fac mișcări incete și după 2—3 zile de suferinți, pier. Altele pier și mai în grabă. Când gospodina vede pacostea asta la casă, prinde găinele și le dă să înghită cîte 3 fire de chiperî, 3 fire de usturoi, și 3 de timte. Unele le dau să mănince tarițe muete cu urină caldă. Altele ca să scape de pacoste, iaū găina moartă, se duc cu ea la hotarul satului, fac o gioapă ca de o palmă și o pune acolo descintînd-o ast-fel de trei ori: «cînd îi veni tu acasă și mi-î face ouă, atunci să mai vie holera (orî ciuma) voastră printre neamurile tale, amin». Făcînd așa, holera fuge și scapă casa de pagubă.

XIII. RANELE GĂINELOR.

Și găinele sufăr de multe ori de diferite frînturi de oase, și rane. Uite uliu o unflă, o sparge, o lovește! Iată ci-

nele o apucă de picior, îl rupe pentru c'a ciupit din ciolanul lui. Ia uită-te și grădinarul cu ce ceatlău svirle după ea și o lovește, o cotonogeste.

Ranele găinelor se vindecă lesne. E de-ajuns să puși în rană făină de popușoi, și în 2—3 zile paserea va fi sănătoasă. De nu puși făină, rana se umflă și galița pierе.

XIII. DE NEVASTUICA

Nevăstuica e un mic și dragalaș animal, ce de multe ori trăește pe lângă casele oamenilor, prin gunoae. Când ea e albă ca hirtiea se zice *helge*, și e de-o frumuseță rară. Acest animal de multe ori mușcă vitele de picioare, ori pe vaci de pulpă. Poporul crede că mușcătura nevăstuicei e veninoasă, și de-aceea vita se umflă unde-a fost mușcată. De nevăstuică, vita scapă dacă ții în apă neîncepută cîtva timp o piele de nevăstuică, și cu apa aceea să spală vita la umflătură. Nu trece cite va ceasuri, și vita să tămăduе.

De *nevitcă* [nevastuică] sint și descîntece. Se descîntă în apă neîncepută în care s-a pus cîtiva căței de usturoi, și se mestecă cu un burduf de *nevitcă* zicînd de trei ori:

„Doamna însînzienată, înapoi îndreptată, ciceriți cuvinte.“
Cu apa și pelea se freacă vita la umflătură¹⁾.

XIV. COBEA.

Găinele zac dese ori de cobe. Cobeа se face din sele mare. Cobeа se face sub limbă, usucă gîtul și limba găinei de nu se poate nici răsufla. De nu ieși cobeа galiței, pierе. Cobeа se ia așa :

1). Descîntecul e comunicat de D-l V. Pionescu din Dorna (Suceava).

Se pune găina între picioare, i se deschide ciocul, i se scoate limba, se întoarce, și de la jumătate în spre vîrf i se jupește un fel de peliță numită *cobe*, care apoi pusă în o bucățica de mămăligă și muetă în zmintină, se dă găinei s'o înghită. Așa făcînd, găina scapă. Cît găina e bolnavă, scoate un fel de vaete urîte.

XV. TURBA LA VITE

Turba la vite și cîni, cum și la porci, provine din mușcătura ce face unui animal sănătos un cîne sau un porc turbat. La vite ea provine și din *vînturi rele* ce în anumite timpuri umblă pe pămînt. Cîni și mițele turbă cînd minîncă ciocîrlîi moarte, care în sborul lor, urcîndu-se pînă la *vîntul cel rău și turbat*, turbă și ele și mor căzînd pe pămînt. Cîni mai turbă și din cauza mîncărei multe, îngrășîndu-se, sau cînd li se dă mămăligă ferbinte, ori li se dă de mîncare pe fereastă.

Cinele turbat nu aude și nu vede; e hărtăgos și mușcă tot ce vede în cale.

De turbă rar animal care scapă. Cînd prin sat turbă cîni, omoară-i și pe urmă pîrlește-i cu pae, iar prin fumul ce ese din pae prumblă vitele, căci leacul acesta e un apărător contra turbei.

Vitele mari, cornute mai ales, cînd turbă, încep a rage, sînt furioase, împung pe alte vite, le sparg cu coarnele și se răpăd și după oameni. Ele scapă de turbă, dacă li se frige cu un fer roșu căteii, un fel de beșicuți de pe dosul limbei, și dacă li se dă să bea spirt cu păcură.

Ca prezervativ pentru cîni, scrijălează-le cruciș cu un

cuțit vârful botului, ca ei să-și lingă sîngele, și nu mai turbă.

M. Lupescu

Bibliografia Folklorului Român

Fără pretenția unei lucrări complete, dau o listă de ceea ce s-a tipărit din folklorul român.

Inceîrcarea aceasta o împart în două : prima parte cuprinde cărțile și broșurele tipărite pînă acum. Vor mai fi unele pe cari, sau le-am scăpat din vedere, sau nu le cunosc ; sper, însă, că lista se va completa cu trecerea vremei.

Partea a doua, care va fi de mare folos pentru folkloriști, prezintă și multe greutăți de învins. Au fost o sumedenie de reviste, mai cu samă peste Carpați, în cari s-a publicat foarte mult și important material de literatură populară. Revistele acele se mai găsesc azi rar de tot, și trebuie să treci munții ca să-ți fie accesibile. Intenția mea este că, dacă *Șezătoarea* ar mai avea zile, să reproduc tot materialul acela ca și pierdut pentru noi. Pînă atunci, însă, e necesară macar înregistrarea bibliografică a acelui material (1). Aceasta va fi partea a doua a bibliografieî.

În partea întâia nu am pus încă toate călindarele în cari se găsesc basme și diverse anecdote; nu am trecut *cărțile*

1). D. Lazăr Săinoanu, vorbind despre «Șezătoarea» în «Istoria filologiei române», la pag. 335 zice: «D. Gorovei ar aduce un adovărat serviciu folklorului român, deschizînd în Șezătoara o rubrică specială pentru înregistrarea bibliografică a numeroaselor contribuțiuni de literatură populară risipite în diferitele publicațiuni periodice anterioare. S-ar obține astfel un material considerabil, în mare parte și pe nedrept căzut în uitare».

poporane ca *Visul Maicei Domnului*, *Alexandria* ş. a. Am pus, însă, cărţile de explicarea visurilor. Sînt trecute în fine, unele cărţi cari nefiind special folkloriste, conţin, în unele părţi, descrieri de obiceiuri populare, sau alte date relative la folklor.

Făcînd începutul acestei bibliografii, rog pe acei cari cunosc cărţi, broşuri, foî volante, reviste sau jurnale coprinzînd ceva din folklorul român, să-mi comunice titlurile lor ca să pot completa lucrarea.

Alexandri B. *Ballades et chants populaires de la Roumanie. Recueillis et traduits par... Avec une introduction par M. A. Ubcini.* Paris, 1858.

—Poesii populare ale Romînilor, culese şi întocmite. Buc. 1866.

Arion C. *Prejudiciu.* Buc. 1886.

Arsenie T. M. *Noua colecţiune de basme sau istorii populare.* Ed. II, Buc. 1874; partea II, Turnu Măgurele, 1874.

Băican E. *Palavre şi anecdote.* 1812.

—Obiceiuri la romîni. Buc. 1884.

—Vorbe bune (bineţe) întrebuiţate la romîni. Buc. 1884.

Băncilă P. *Colindele Crăciunului şi ale Paştilor.* Sibiu, 1875.

Barac I. *Arghir şi Elena.* 1800 (Multe ediţii posterioare).

—1001 de nopţi (Traducere din nemţeşte). Braşov, 1835-38 (8 volume).

Baronzi Gheorghe. *Limba romînă şi tradiţiunile ei.* Galaţi-Brăila. 1872.

Bibicescu I. G. *Poesii populare din Transilvania.* Culese şi adnotate. Buc. 1893.

Boca Velchereanul, A. *Dialogul şiganului cu Sin-Petru la poarta raiului; glume şi petreceri.* Gherla, 1893.

Bogdan N. A. Povești și Anecdote. Iași, colecția Șaraga, (fără dată).

Bojinca D. T. Anticele Romanilor. Buda, 1832 (2 vol.).

Bolintineanu D. Călătorii la Români din Macedonia. Buc.

Bulgărescu G. T. Din jurul vetrei. Ghicitori. Buc. 1887.

Burada T. T. Almanah muzical. Iași, 1875 și 1876 (2 vol.).

—Despre creștăturile plutașilor pe cherestele și alte semne doveditoare de proprietate la români. Iași, 1880.

—O călătorie în Dobrogea Iași, 1880.

—Datinele poporului român la înmormântări.

Calendar pentru explicarea viselor. Buc. 1887.

Calendarul descîntecelor, coprinzind descîntece pentru toate boalele interne, răni, umflături, bube, scrinteli; o mulțime de mijloace pentru economia casnică, relativ la boalele vitelor, la sămănături, etc. Buc. 1882.

Calendarul basmelor și poveștilor, pe anul bisect 1884. Buc. 1884.

Călindariu pe anul 1882 Oravița, 1881.

Călindarul poporului pe anul comun 1889. Sibiu.

Canianu M. Poesii populare. Doine, culese și publicate întocmai cum se zic. Iași, 1888.

Cantemir Dim. Scrisoarea Moldovei (Descriptio Moldaviae). Edit. Vas. Virnav. Mănăstirea Neamțului, 1825.

Aceiaș lucrare editată de T. Boldur Lățascu. Iași, 1865, și tipărită de Academia Română sub titlul *Descrierea Moldovei*. Buc. 1875.

Caranfil. Cîntecele populare de pe valea Prutului. Culese, corese și adunate. Huși, 1872.

Cartea de mină pentru nația românească. Buda, 1825.

Carte de visuri, tradusă din limba egipteană. Galați 1895.

Cartea norocului sau gura viitorului, ce spune fie-căruia ce are să i se întâmple. Buc. 1878.

Carte de visuri. Craiova, 1880.

Cartea de visuri perso-egipteană. Buc. 1880.

Carte de visuri, cu un adaus de esplicarea planetelor sau Esplucațiunii asupra viselor, tradusă după mai mulți autori. București 1881.

Cătană Gh. Poveștile Bănatului Gherla 1893 (tom. I); 1894 (tom. II).

Cheia viselor. Galați (?)

Cireș V. Considerațiuni estetice asupra poeziei populare romine. Focșani, 1888.

Cîntări de stea. 1830 (?)

Clăvășină Teodor. Nădrăvăniile lui Păcală. Cartea I. Brașov, 1893.

Colecțiune de basme populare și ghicitori. Partea I, ed. II. Craiova 1894.

Cornicea satelor, mai multe anecdote inedite, glume scornite de poporul român în pofida altora. București 1870 (ed. I), 1875 (ed. II). Altă ediție în 1883.

Cratiunescu Jean. Le peuple roumain d'après ses chants nationaux. Paris, 1874.

Creangă Ion. Povești. Iași 1890 (Poveștile lui Creangă au fost editate în broșuri separate, în diverse locuri, și mai cu samă în Transilvania).

Culegere de cîntece de stea și de irozî. Craiova, 1878.

Doine, strigături și chiuțuri, culese de mai mulți învățători. Brașov, 1891.

Dulfu Petre. Isprăvile lui Păcală. Epopee națională în 24 cînturi. București 1895.

Enăceanu Ghenadie. Meșterul Manole și Petru Movilă. București, 1892.

Ehrlich H. Cîntece și jocuri romine. Iași 1850.

Forstenheim. Manoli, rumänische Volkssage. Wien 1884.

Franken A. Rumänische *Volksdichtungen*. Danzig 1888.

—Rumänische Volkslieder und Baladen. Danzig, 1889.

Frincu și Candrea. Romînii din munții apusenți (Moșii) București, 1883.

Fundescu, I. C. Basme, poezii, păcălituri și ghicitori, cu o introducere despre literatura poporană de B. P. Hasdeu. ed. I, București 1876; ed. II, 1870; ed. III, 1873.

Gaster, Dr. M. Literatura populară romînă București 1883 — Chestomatia romînă. Leipzig-București 1891 [2 volume].

Gheorghescu Stanciu. Povestire arabică vrednică de băgare de seamă. București, 1839.

Gheorghiu, Const. D. Calendarul femeelor superstițioase, credințe, superstiții și obiceiuri din țară. Piatra-N. 1892.

Ghicitorile sexului frumos, sau norocul în casă. București, 1870.

Giuvara G. Superstițiului la romînii și diferite popoare. București, 1885.

Gorjan M. Romînul glumei, basme, legende, tradițiuni populare. București, 1874.

Greenville Murray. The songs and legends of Romania. London, 1859.

[va urma]

Artur Gorovei.

CÎNTECE

326

Ilincuța

Intr'o Joi de dimineață
 Ilincuța să sculase,
 pă ochi negri să spălase,
 vedrișoara ș'o luase,
 și la fintină plecase.
 Apă 'n vadră își luă,
 și la vale să uită:
 ce văzu să 'nfricoșă:
 nu știu doi pomi înfloriți,
 nu știu doi turei învâliți.
 Vadră 'n cap că ș'o lua,
 ș' acasă mi să ducea
 și din gură așa-mi grăia:
 —Maică, măicuța mea,
 la vale cînd mă uitai,
 ce văzui mă 'nfrăcoșai:
 nu știu doi pomi înfloriți
 nu știu doi turei învâliți!
 maică, măicuța mea,
 pitulă-mă unde-va
 că vin turcii și mă ia:
 pitulă-mă la fereastră
 să-ți intre miroase 'n casă:
 la răzoru cu bujoru
 la vatra cu trandafir.»
 Până mi să pitula
 turcii acasă mi-ș sosa:
 —Bună ziua Stanco fa,
 ce ai făcut pe Ilincuța?

—Turcilor,
 pazniilor,
 singurică mi-am rămas,
 Ilincuța a murit,
 tristuță mi-a plecat
 și pă mine m'a lăsat:
 dacă nu-m credeți cuvîntu,
 plimbați dă-i vedeți mormîntu.
 Căutară, scormoniră,
 pe Ilincuța găsiră,
 mi-o găsiră, mi-o legară,
 mi-o legară, mi-o 'nfrînară
 și pă murgu o aruncară,
 pă drum la vale plecară.
 —Turcilor,
 păginilor,
 măi slăbiți-m mîinile,
 ca să-m dreg sălbițele,
 și să-m răsfir țitele.
 Turcilor,
 păginilor,
 dă cit roabă pă pămînt
 măi bine moartă 'n pămînt,
 or să fiu p'o apă mare,
 să știu bine că sint floare,
 să fiu masă peștilor,
 și cină cogașilor,
 și rugină peștilor!.....»

(Spus de soția mea *Marina Bălășel*, care îl știe de la maică-sa
Maria C. Popescu, din comuna Prundeni, jud. Vilcea)

Tudor Dobrogean.

Tudor Dobrogean
 din cap deglughan,
 Tudor Dobrogean.
 hăi, Tudore, hăi!
 Verde, verde ş'o lalea,
 n'avea Tudor ce lucru :
 dă mititel să 'nsura
 frumoasă mindră-şi lua ;
 mindră ca a lui,
 nu e a niminui.
 Turcii mare, mi-l aflaū
 la greū bir mi-l aşezaū :
 cincī galbini pã sãptãmīnã,
 pã lunã o pungã plinã
 şi pã an
 caru dã banī.
 Plãtea Tudor, ce-ş plãtea
 pinã banii isprãvea,
 şi-ş vindea ce-ş mãl avea,
 dã araci nu sã plãtea :
 dã araciū turcesc
 tot dã lucru duşmãnesc.
 Verde, verde ş'o lalea,
 şi-ş avea Tudor ş'avea :
 noauã vii intr'un pırleaz,
 noauã mori intr'un zãgaz,
 şi pã alea cã le da
 dã araci nu sã plãtea
 dã araciū turcesc,
 tot dã lucru duşmãnesc.
 Verde, verde ş'o lalea,
 şi-ş avea Tudor ş'avea :
 noauã mori in riurel,
 dã macinã aurel,
 noauã mori pã su pãmīnt
 dã macinã la argīnt.
 Şi pã alea cã le da

dã araci nu sã plãtea :
 dã araciū turcesc
 tot dã lucru duşmãnesc.
 Verde, verde ş'o lalea,
 şi-ş avea Tudor ş'avea :
 tot cinzãci dã mieluşei,
 mieluşei, cam berbeci,
 cu unghile aurite
 su coarnele poleite,
 şi-n virfu corniţelor :
 cite o piatrã nestimatã
 dã-m preţuē lumea toatã.
 Şi pã aştia cã mi-i da,
 dã araci nu sã plãtea.
 dã araciū turcesc
 tot dã lucru duşmãnesc.
 Verde, verde ş'o lalea,
 şi-ş avea Tudor ş'avea :
 tot cinzãci de epe breze
 pintoage la picioare,
 cu dangale pã spinare,
 rotocoale pã subt foale,
 strãlucind dã cite-o nare.
 Şi pã alea cã le da,
 dã araci nu sã plãtea,
 dã araciū turcesc
 tot dã lucru duşmãnesc.
 Verde, verde ş'o lalea,
 n'avea Tudor ce mãl da.
 Tudor din gurã grãia :
 «Malcã, mãlculiţa mea,
 scuturã hambarele
 pin toate colţurile
 gãteşte-mi merinzile,
 c'o sã-m plec azi la domnie
 sã mã pling dã calicie!»
 Verde, verde ş'o lalea,

maică-sa ce mi-ş făcea,
 maică-sa cu noru-sa :
 mînicile sufleacă,
 hambarele scuturaă,
 scuturaă hambarele
 pîn toate colţurile
 să facă merinzile,
 şi-m cerneau cu sitele
 ca să-m facă pitele.
 Verde, verde ş'o lălea,
 merinzile le gătea,
 la disagi le aşeza
 şi Tudor că mi-ş pleca.
 Verde, verde ş'o lălea,
 la Domnie d'ajungea
 Tudor din gură grăia :
 — «Ai, Doamne Măria-Ta,
 lasă-mă, mă rog așa,
 să-ţi spuî calicia mea :
 proastă minte d'am avut
 mititel m'am insurat,
 frumoasă mîndră am luat :
 mîndră ca a a mea,
 n'avea niminea.
 Turcîl, măre, m'aū aflat
 la greū bir m'aū aşezat :
 cincî galbinî pă săptămînă,
 tot pă lună-o pungă plină,
 şi pă an caru dă banî !
 Frumos, doamne, mi-am plătit
 pînă banî am isprăvit,
 averile mi-am vindut,
 dă araci nu m'am plătit :
 dă araciū turcesc
 tot dă lucru duşmănesc :
 ş'am venit pîn' la domnie,
 să mă pling dă calicie,
 dor Domnia s'o 'ndura
 şi m'o scăpa dă belea !...»
 Domnia dac' auza
 din gură că mi-ş grăia :
 — «Tu dacă mi-ai sărăcit

in coa dă ce n'ai venit,
 să-ţi fi dat turme dă oi,
 să-ţi fi dat cirezi dă boi
 şi cu hergheliū dă cai ?»
 Da Domnia ce-m făcea,
 la tenigei porincea
 disagi cu banî dă-i umplea,
 disăgei dă păr
 îi umplea cu gălbiori.
 Şi tot il măi dăruia :
 cu turme dă oi,
 hergheliū dă cai
 şi cirezi dă boi.
 Tudor, măre, ce-m făcea :
 disagi cu banî mi-ş lua
 hasnalele le pornea
 şi 'nainte mi-ş pleca.
 Da d'olū zice ş'o lălea,
 să vezi cînd nu e partea
 nici partea şi nici norocu,
 norocu arde-l-ar focu :
 d'acasă cum ajungea
 drept la pimniţă trăgea,
 deştu al mic chele il făcea
 uşa dă mi-o dăscuia :
 in pimniţă cum intra
 la butie năvălea,
 bea Tudor dă să 'mbăta,
 peste prag dă mi-ş cădea
 ş'acolo dă mi-adurmea.
 Verde, verde ş'o lălea,
 soacra 'n casă mi-ş grăia :
 — «D'alei noră, noru mea,
 scoate vin intr'o ulcea
 să beaū dă inimă rea !»
 Noru-sa din casă pleca
 o ulcea 'n mină lua
 la pimniţă să ducea.
 La uşă dacă mergea
 dă Tudor să 'mpedica :
 cădea, bledă, nu glumea
 ulceaua dă mi-o spârgea,

Tudor nu să deștepta
 așa dă beat ce-m ărea!
 Da ea, măre, ce-m făcea :
 frică mare o coprîndea
 dă dirdîta pîftia,
 în casă mi să ducea
 către soacră-sa grăia :
 — «Pă noi hoji ne-a ăleat
 ș'au băut dă s'a 'mbătat,
 unu e pă prag culeat,
 dă e! m'am împedecat
 și am căzut peste cap,
 ulcelușa mi s'a spart
 și tot nu s'a deșteptat !....»
 Soacră-sa dac' auza
 din gură că mi-ș grăia :
 — «Aia nu sint hoji mei
 și sint dragălăii tăi!»
 D'o fringhie mi-ș lua
 d'un laț mare mi-o făcea
 la Tudor mi să ducea

și dă gât că mi-l punea,
 măsă dă git mi-l stringea
 noru-sa 'n cap îl trăgea
 până capu mi-l spârgea.
 După ce mi-l cunoșteai
 pă jelit mi să puneau !....
 Hasnalele mi-ș soseau,
 hasnagiî mi-ș strigau :
 — «la deschideți porțile
 să bagăm haznalele.»
 Foae dă pere rotunde,
 Tudor, măre, nu-m răspunde,
 că n'are Tudor dă unde ;
 nu răspunde el săracu
 că mă-sa i-a mincat capu!....
 Hai, Tudore, hai!
 Tudor Dobrogean,
 din cap degiughlan
 Tudor Dobrogean,
 hai, Tudore hai !....

(Spus de mama mea *Elena*, din comuna Bogdănești, jud. Vâlcea).

328

Alapin

Verde frunză a bobului
 la poalele codrului
 la fîntina Motrului,
 frumoasă masă mi-e 'ntinsă
 și dă mulți volnicî coprînsă,
 da cînd fu despre beție
 volnicî patru-zăci și cincî.
 Verde frunză ș'o lălea
 măi mare cine mi-era :

Alapin haîduc bătrîn,
 cu frate-scî Constandin.
 Toți mi-și bea și mi-și minca,
 Toți chefu că și-l făcea ;
 da cînd fu despre beție
 despre d' alba veselie,
 Constandin că mi-și grăia :
 — «D'alei frate Alapine
 în cine te 'ncrezi măi bine

in mine că-ți sint frate,
 or în d'albele dă arme?
 Verde frunză ș'o lalea,
 Alapin că mi-și grăia :
 — „Verde frunză bob urez
 frate nu mă 'ncredințez :
 nici în tine că mi-ești frate,
 dă ți-l cu mine 'n dreptate.
 nici în d'albele dă arme:
 armele sint fiară reci,
 fiară reci și lemne seci;
 cînd oîu zice bob urez,
 în cine mă 'ncredințez :
 numa 'n mândrulița mea
 car' m'am cununat cu ea
 din copilăria mea.”

Constandin cum asculta,
 din gură așa-mi grăia :
 — „Verde frunză bob urez
 dă geaba te 'ncredințezi,
 că mîndra ta te-a lăsat,
 cu Pribeagu s'a luat,
 cu Pribeagu d'între munți,
 d'între munți, din văi adînci;
 și cu el că mi-a plecat,
 cu soare nescăpătat,
 și pă tine te-a lăsat.
 D'alei frate Alapine,
 tu să mă ascuți pă mine,
 că-ți vine Pribeagu 'n mîna :
 dă sară știi cam pă lună,
 să ți-l calea la fîntînă,
 că el vine atuncea
 să la apă 'n matara
 să-și adape mîndruța.

Verde frunză ș'o lalea,
 Alapin ce mi-ș făcea :
 la fîntînă să ducea,
 în tufe să pitula ;
 iacă Pribagu sosa,
 cu mataraua pă mîna,
 să ia apă din fîntînă.
 Alapin cum îl vedea,
 dă dăparte-l proțapea
 și din gură mi-i grăia :
 — „Măi Pribage, dumneata,
 ce-al tu cu mîndruța mea,
 car' m'am cununat cu ea,
 din copilăria mea ?
 Tu dac' ai făcut așa
 la luptă că ne-om lua,
 or în săbii ne-om tăia ?“
 Verde frunză ș'o lalea,
 Pribeag din gură grăia :
 — „Hai la luptă că e dreaptă,
 că e dreaptă și 'nțeleaptă
 și dă Dumnezău lăsată.“

Verde frunză ș'o lalea,
 la luptă mi să lua,
 și ei frate să luptară
 zi de vară până 'n sară.
 Cînd fu soarele 'n chindie
 mi-era luptă cu minie,
 făcea Pribeag ce făcea,
 p' Alapin mi-l aducea,
 d'un genunahe 'ngenunchea,
 briniviciu să rupea,
 șălvăreii să lăsa
 nici o putere n'avea.

Mindra sta dă mi-î privea.
 Alapin ce mi-și făcea,
 dacă vedea și vedea,
 din gură că mi-și grăia :
 — „Mindro, mindrulița mea
 ȳa apleacă-te colea,
 ȳa inoadă briniviciu
 că mă omoară păginu !“
 Mindra dacă mi-auza
 din guriță mi-și grăia :
 — „Car' pă car' v'ăți birui,
 un bărbat mi-o trebui.“
 Da frate-său Constandin,
 frate bun cu Alapin,
 pițulat că mi-și era :
 dacă vedea și vedea,
 la Pribeagu că venea
 și din gur' așa grăia :
 — „Măi Pribege dumneata,
 pă frate-meu l-ăi tăla,
 da dă mine n'ăi scăpa.“
 Și din gură cum vorbea
 mina pă Pribeag punca,
 cu mindra-l ȳnpreuna,
 p'amîndoi că mi-î lega,
 d'o arie mi-și făcea
 d'un steajăr că mi-și bătea,

dă steajăr că mi-î lega,
 foc dă la tălpi că le da.

Alapin ce mi-și făcea :
 frumoasă masă 'ntindea,
 și mi-și bea și mi-și mîncea,
 cu frate său să cinstea
 și mindra le lumina.
 Constandin ce mi-și făcea :
 nici p'ăia nu să lăsa
 așa năcăjit era,
 dă la masă să scula,
 mina 'n cenușă băga,
 cite-un os că mi-și găsa
 ȳn piuă mi le pisa,
 ȳn vînt mi le vîntura,
 și din gură mi-și grăia :
 — „Verde frunză mărăcine
 d'alei neică Alapine,
 haideți la munte, la plai
 c'ăici nu măi e dă trai,
 că sus la munte la plai,
 este plînea voinicească
 și leafa ȳortomănească,
 mereu să să pomenească
 la boeri ca dumneavoastră...!“

(Spus de lăutarul Vasile Daragiu, com. Lungesti, Vilcea)

Culese de Teodor Bălășel.